

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри історії України

_____ Олександр ЗАВАЛЬНЮК

26 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 04 ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

для підготовки здобувачів *третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти*

за освітньо-науковою програмою *Історія та археологія*

спеціальності *В 9 Історія та археологія*

галузі знань *В Культура, мистецтво та гуманітарні науки*

мова навчання *українська*

2025–2026 навчальний рік

Розробник програми: Анатолій ФІЛІНЮК, доктор історичних наук,
професор, професор кафедри історії України

Ухвалено на засіданні кафедри історії України
Протокол № 16 від 26 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми _____

Анатолій ФІЛІНЮК

Зміст робочої навчальної дисципліни

1. Метою студіювання навчальної дисципліни є забезпечення аспірантів стійкими знаннями теоретичних основ, головних проблем технології та організації науково-дослідної діяльності і формування у них навичок використання теоретичних концепцій і методологічного інструментарію в науково-дослідній роботі історика й оформлення різних типів історичних наративів (тези, повідомлення, доповідь, стаття, дисертація).

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Рік навчання	2025–2026
Семестр вивчення	1
Кількість кредитів ЄКТС	4,0
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	-
Семінарські заняття	20
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	80
Форма підсумкового контролю	Екзамен

3. Статус дисципліни *обов'язковий освітній компонент професійної підготовки*

4. Передумови для вивчення дисципліни – вивчення опирається на вже отримані знання з таких освітніх компонентів на другому (магістерському) рівні вищої освіти: «Теорія і методологія історії», «Методика наукових досліджень», «Методика і академічна доброчесність наукових досліджень з історії та археології», а також на третьому рівні – предмету «Організація наукової діяльності».

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми дослідницько-інноваційної і професійної діяльності в галузі історії та археології, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань з історії та археології і професійної практики з обраної спеціальності.
Загальні компетентності	ЗК 01 здатність планувати, правильно організовувати свою діяльність та ефективно використовувати час для розв'язання комплексних проблем у сфері історії та археології на основі наукового світогляду і загального культурного кругозору з

	дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; ЗК 02 здатності генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 03 здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення й аналізу наукової інформації з різних джерел; ЗК 04 здатність працювати в міжнародному контексті; ЗК 05 здатність розробляти наукові проєкти, управляти ними, складати пропозиції щодо їх фінансування, реєстрації прав інтелектуальної власності ЗК 06. здатність використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності та наукових дослідженнях, володіти комунікативною культурою; ЗК 07 здатність розробляти проєкти в сфері історії та археології і управляти ними, презентувати результати наукових досліджень й/або інноваційних розробок академічною українською та іноземними мовами; ЗК 08 здатності демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності; ЗК 09 здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення; ЗК 10 здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 01 здатності поглиблювати володіння основними концепціями, розуміння теоретичних і практичних проблем історії розвитку й сучасного стану наукових знань з вітчизняного та всесвітнього минулого; СК 02 здатність застосовувати сучасні теорії, методології, ціннісні підходи, фундаментальні, загальнонаукові і конкретно-історичні принципи, методи, засоби та інструменти теоретичних і емпіричних досліджень у сфері історії та археології; СК 04 здатність знати на професійному рівні події та явища вітчизняної і всесвітньої історії, осмислювати причини, сутність й наслідки цивілізаційного поступу, глобальних і регіональних історичних процесів, подій та явищ і їх роль подальшому розвитку людської цивілізації; СК 05 здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері історії та археології і забезпечувати якість виконуваних досліджень та дотримання права інтелектуальної власності; СК 06 здатність здійснювати процедуру інформаційної цінності джерел за допомогою порівняльного аналізу з іншими джерелами; СК 07 здатність проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб студентів; СК 08 здатність реалізовувати професійні компетентності з виконання трудових функцій викладача закладу вищої освіти у процесі підготовки фахівців спеціальності В 9 історія та археологія з дотриманням аспірантоцентрового підходу;

	СК 09 здатність здійснювати і розвивати науково-педагогічну й освітню діяльність у закладах вищої освіти (наукових установах) в сфері історії та археології з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду.
--	---

6. Програмні результати навчання

ПРН 01 володіти передовими теоретичними, концептуальними та методологічними знаннями, загальним науковим кругозором, необхідним для критичного аналізу та переоцінки наявних знань і професійних практик у сфері вітчизняної, світової історії та археології;

ПРН 02 розуміти загальні принципи, методи історичних наук, а також фундаментальну, загальнонаукову і конкретно-історичну методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері історії та археології і у викладацькій практиці;

ПРН 03 вміти самостійно планувати та виконувати наукові і прикладні дослідження з історії та археології, здійснювати критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням академічної доброчесності;

ПРН 04 застосовувати сучасні інформаційно-комунікативні й інформаційні технології та системи пошуку, оброблення та аналізу історичної інформації в наукових дослідженнях;

ПРН 05 вільно презентувати та обговорювати з фахівцями, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому українською та іноземною мовами результати досліджень, наукові і прикладні проблеми освіти, оприлюднювати результати власних досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних і міжнародних виданнях;

ПРН 06 вміти застосовувати набуті знання про теоретичні підходи, принципи, методи і прийоми пізнання в науково-дослідній діяльності в процесі підготовки дисертації та подальшій науковій і педагогічній роботі;

ПРН 07 вміти з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки подій і явищ вітчизняної та світової історії та відтворювати основний зміст окремих питань (проблем) історичного минулого;

ПРН 08 вміти формувати власне системне уявлення про тенденції розвитку основних теоретичних і методологічних положень вітчизняної та зарубіжної історичної науки про минуле;

ПРН 09 знати і вміти інтерпретувати історичні факти на сучасній теоретико-методологічній основі та з урахуванням досягнень вітчизняної і зарубіжної історіографії;

ПРН 11 вміти здійснювати розробку навчально-методичного забезпечення, підготовку та прочитання лекцій, проводити семінарські / практичні заняття, організовувати самостійну і індивідуальну роботу студентів, в межах дисциплін, які вони вивчають, а також оцінювати результати їх навчання із застосуванням методів і технологій, які найкраще відповідають цілям оцінювання, змісту і характеру навчальної дисципліни, її окремих складників;

ПРН 12 виявляти здатність дотримуватись етики, академічної доброчесності в процесі навчання і науково-дослідної роботи через дотримання принципів чесності, чесною праці та навчання і несприйняття плагіату, списування, несанкціонованого використання чужих напрацювань.

7. Методи навчання: Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, мозкова атака, робота з першоджерелами, науковою літературою, енциклопедичними та словниковими виданнями, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.

8. Засоби діагностики результатів навчання: опитування, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, екзамен, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань і досліджень, презентації та виступи на наукових заходах.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь о го	у тому числі					усь о го	у тому числі				
		л	с	ла б	ін д	с.р.		л	с	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Формування теоретико-методологічної моделі дисертаційних досліджень з історії та археології:												
Тема 1. Предмет і сутність навчального курсу. Специфіка наукової термінології в дисертаціях і науково-педагогічній діяльності з історії та археології	12	2	2	–	–	8	12		2			10
Тема 2. Теоретичні аспекти, структура методології і системні ознаки дисертаційного дослідження з історії та археології	12	2	2	–	–	8	12	2				10
Тема 3. Логіка, принципи та методи дисертаційних досліджень з історії та археології	12	2	2	–	–	8	12		2			10
Тема 4. Методологія джерелознавства та історичної критики джерел	12	2	2			8	12					12
Тема 5. Теоретико-методологічні концепції в інтерпретації сучасної історіографії	12	2	2			8	12		2			10
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10	–	–	40	60	2	6			52

Модуль II												
Змістовий модуль 2. Алгоритми та методи оформлення результатів дисертаційних досліджень з історії та археології:												
Тема 6. Обґрунтування актуальності теми, об'єкту, предмету, мети, завдань і наукової новизни дисертації.	12	2	2	–	–	8	12		2			10
Тема 7. Науковий стиль, методи і моделі історичного пояснення в дисертаціях з історії та археології	12	2	2			8	12		2			10
Тема 8. Наукові положення і результати дисертаційного дослідження, які виносяться на захист	12	2	2			8	12	2				10
Тема 9. Розвиток історичного мислення в майбутніх фахівців історії та археології	12	2	2			8	12					12
Тема 10. Академічна доброчесність як засіб якісної науково-педагогічної діяльності викладача історії та археології ЗВО	12	2	2			8	12		2			10
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10			40	60	2	6			52
Усього годин	120	20	20			80	120	4	12			104

10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні питань практичного заняття, виконанні аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Формою підсумкового контролю є екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 10 балів, екзамен – 40 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Змістовий модулі 1 та 2 (60 балів)				
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота		
10	15	5		
10	15	5		
20	30	10	40	100

Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може

		дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно

		вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Відвідування занять. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Аспірант має інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

Оцінювання самостійної роботи (5 балів)

Контроль за самостійною роботою відбувається на консультаціях за 5-бальною системою оцінювання. Дозволяється захист питань самостійного опрацювання у формі колоквіуму (усно). Успішно виконана самостійна робота вважається, якщо аспірант отримав рейтинговий бал не менший 60 % від загальної кількості балів, виділених на неї, тобто не менше як 3 бали.

5 балів	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; повнота розкриття завдань; розкриття ключових аспектів завдань. Виконані завдання чітко структуровані. Текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань представлено у повній та закінченій формі.
4 бали	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; зміст їх відповідає суті завдань, якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі. Виконані завдання чітко структуровані, текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань частково або не завжди закінчено.
3 бали	Зміст відповідей не зовсім відповідає суті визначеним завданням; відносно якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі; не повне розкриття ключових питань; не усі питання опрацьовано. У тексті зустрічаються граматичні помилки та неточності. Матеріал завдань частковий або не завжди закінчений.
2-0 балів (не зараховано)	Аспірант допускає грубі помилки при виконанні роботи. Не розуміє сутність її виконання. Не може розкрити та обґрунтувати поставлені питання. Аспірант не здатен захистити виконані завдання.

Оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань (5 балів)

Індивідуальна науково-дослідна робота з курсу «Теорія і методологія дисертаційних досліджень з історії та археології» здійснюється шляхом дослідження аспірантом отриманої тематики. Контроль проводиться у формі співбесіди.

ІНДЗ оцінюється максимально у 5 балів, мінімально допустима кількість балів – 3.

Критерії оцінювання ІНДЗ

5 балів	Зміст реферату відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Аспірант вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті. Аспірантом повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення. Аспірант дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
4 бали	Зміст реферату відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. У роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведеного дослідження зроблені висновки. Аспірант не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
3 бали	Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень та облікових робіт не чітко зроблені або й відсутні висновки. Аспірант не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
2-0 балів (не зараховано)	Робота виконана з грубими порушеннями: відсутня частина необхідних структурних компонентів. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі. В роботі наведені дані, що суперечать обраному джерелу. Нерозкритими залишаються поставлені у роботі завдання. Аспірант не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.

Оцінювання модульної контрольної роботи (30 балів)

Після вивчення усього матеріалу здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі (у вигляді відповідей на три питання). До її написання допускаються усі аспіранти. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота складається із 3 питань, які оцінюються по 10 балів.

З дисципліни «Теорія і методологія дисертаційних досліджень з історії та археології» здобувачі пишуть одну модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання МКР

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	9-10 балів	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.

«добре»	7-8 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	6 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	5-0 балів (не зараховано)	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи аспірантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі аспірантських наукових робіт.

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет екзамену складається з трьох теоретичних питань, перші два з яких оцінюються по 12 балів, третє, більш складного рівня – 16 балів.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
«Відмінно» 40–35 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої

	судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«Добре» 34–29 балів	Якщо відповідь аспіранта відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому аспірант допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Аспірант вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
«Задовільно» 28–24 балів	Якщо аспірант виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«Незадовільно» 23 бали і менше	Якщо аспірант виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Аспірант неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

Оцінювання екзамєну:

Аспіранти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамєну. Вони допускаються до екзамєну після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що аспірант підготувався до екзамєну, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Аспірантам, які за екзамєн отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзамєнаційна оцінка за національною шкалою
90–100	A (відмінно) Excellent	відмінно
82–89	B (дуже добре)	добре
75–81	C (добре) Good	
67–74	D (задовільно) Satisfactory	задовільно
60–66	E (достатньо) Enough	
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання) Fail	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи)	

	щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля) Fail	
--	--	--

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Теорія та методологія дисертаційних досліджень з історії та археології»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;
- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;
- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;
- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;
- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;
- здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;
- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компоненту FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;
- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;
- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;
- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;
- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;
- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю, не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / [за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової]. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 170 с.
2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
3. Дзьобань О. Методологія, організація та технологія наукових досліджень: навч. посіб. для аспірів. Київ – Одеса: Фенікс, 2025. 284 с.
4. Філінюк А. Г. Підготовка та публічна презентація дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з спеціальності 032 Історія та археологія: методичні поради. Вид. 2-ге, переробл. і доп. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 32 с.
5. Яворська Т. І. Методологія та організація наукових досліджень: курс лекцій. Мелітополь : Люкс, 2020. 190 с.

Додаткова література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / [Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова]. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
2. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навч.-метод. посіб. / [за заг. ред. В. Стинської, Л. Прокопів; авт. кол.: Стинська В. В., Прокопів Л. М., Завгородня Т. К., Нагачевська З. І., Савчук Б. П., Стражнікова І. В., Єгорова І. В., Ковальчук В. М., Салига Н. М. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.
3. Афанасьєв А. І., Жарких В. Ю. Філософія та методологія наукових досліджень (конспект лекцій для аспірантів). Одеса: Національний університет «Одеська політехніка», 2022. 115 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Харків: Право, 2023. 488 с.
5. Євтушенко М. Ю., Хижняк М. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 350 с.
6. Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / [укл. І. Я. Омецінська]. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 80 с.
7. Костін Ю. Д., Полозова Т. В., Шейко І. А., Костін Д. Ю. Теорія і методологія наукових досліджень: навчальний посібник для студентів (магістрів) усіх форм навчання. Харків: ХНУРЕ, 2021. 152 с.
8. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень. Київ: Ліра-К, 2020. 352 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020.

220 с.

10. Мельник О. О. Інтелектуальна власність: конспект лекцій. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2020. 215 с.

11. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / [за ред. В. П. Горина]. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.

12. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / [укладачі: Н. В. Рашкевич, Ю. А. Отрош]. Харків, 2022. 291 с.

13. Омецінська І. Я. Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 80 с.

14. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: Монографія / [НАН України. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні]. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.

15. Стельникович С. В. Методичні рекомендації до семінарських занять з освітньої компоненти «Розробка дисертаційного проєкту з історії України» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 48 с.

16. Україна як цивілізаційний суб'єкт історії та сучасності: національна доповідь / [ред. кол. С. І. Пирожков, В. А. Смолій, Г. В. Боряк, Я. В. Верменич, С. С. Дембіцький, О. М. Майборода, С. В. Стоєцький, Н. В. Хамітов, Л. Д. Якубова, О. В. Ясь; Інститут історії України НАН України]. Київ : Ніка-Центр, 2020. 356 с., 12 с.

17. Claus P., Marriott J. History. An Introduction to Theory and Method. 3rd Edition. N.p.: Routledge, 2023. 516 p.

18. Johansson L.-G. Philosophy of Science for Scientists. Springer Undergraduate Texts in Philosophy/ New York Dordrecht London, 2025. 257 p.

19. Claus P., Marriott J. History. An Introduction to Theory and Method. 3rd Edition. N.p.: Routledge, 2023. 516 p.

20. Johansson L.-G. Philosophy of Science for Scientists. Springer Undergraduate Texts in Philosophy. New York Dordrecht London, 2025. 257 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Вимоги до оформлення дисертацій, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 // URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n91>

2. Етичний кодекс ученого України // URL : <https://www.znu.edu.ua/etychnyj-kodex-uchenogo-Ukrainy.pdf>

3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-XII // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18 грудня 2019 р. // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/392-IX>

5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» // URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

6. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах). Затверджений постановою Кабінету міністрів України № 502 від 19 травня 2023 р. «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» // URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/90263/ та № 426 від 8 квітня 2025 р. «Про внесення змін до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2025-%D0%BF#Text>

7. Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (Із змінами, внесеними згідно з постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024 р.) // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

8. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40. Наказ МОН України № 759 від 31.05.2019 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0640-19#n9>

9. Про затвердження форм документів атестаційної справи здобувача ступеня доктора філософії : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22 квітня 2019 р. № 533 // URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-19#Tex>

10. Професійний стандарт «Викладач закладу вищої освіти»: Наказ Міністерства освіти і науки України №1466 від 16.10.2024 р // URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vykladach-zakladu-vyshchoi-osvity1466>

11. Мельник О. Г. Як підготувати доповідь для захисту дисертаційної роботи на спеціалізованій вченій раді. Наша перспектива: науково-аналітичний журнал // URL: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyjprostir/obmin-dosvidom/yak-pidgotuvaty-dopovid-dlya-zahystu-d/>

12. Пустовалов С. Ж. Про деякі особливості викладання дисциплін археологічного напрямку у ВНЗ // *МАГІСТЕРІУМ. Культурологія*. 2009. Вип. 34. С. 59–62. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14424/Pustovalov_Pro_deiaki_osoblyvosti_vykladannia_dystsyplin.pdf?sequence=1&isAllowed=y

13. Смерека Б. Використання геоінформаційних систем в історичній науці // URL : <https://humaniora.ucu.edu.ua/news/vykorystannya-geoinformatsijnyh-system-vistorychnij-nautsi/>